

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Narocnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Naši junaki se tudi zime ne bodo bali.

V največji vročini in v najlepšem in zanesljivem letnem času je pričela sedanja svetovna vojska in marsikdo, ki je moral zapustiti rodno hišo in oditi med bojni grom, se je tolažil češ, saj vreme je ugodno, do zime bo pa itak vsega konec. Pa tudi marsikateri naivnejši je otročje vpraševal, če bo kmalu konec, ko se še posamezne armade niti sprijele niso, ampak so se vršile le še manjše praske, primeroma z sedanjimi, malenkostnimi boji.

Sedaj pa vidimo, da so imeli tisti prav, ki so nam ob začetku vojne prokovali dalje časa trajajočo vojsko. Zima je potrkala na duri in po vseh bojiščih je obiskal naše vrle junake beli gost in zakril grozote na zemlji, ki so se do sedaj godile. Marsikdo je že poprej skimaval z glavo in marsikdo že sedaj obupuje, če pomisli, da se naši vojaki sedaj že v snegu vojskujejo.

Večina pa, lahko mirno trdimo, je svoje živce v sedanji vojski že zelo utrdila in jo vsaka malenkost nikar preveč ne razburi, ampak vsak nov dogodek trezno premisli; tista večina mora tudi priznati, da ima vojskovanje pozimi tudi svoje dobre strani.

Le pomislimo, koliko mrtvih človeških in živalskih trupel je ostalo na bojnem polju. Na nekterih bojiščih je bil boj tako srdit, da so morali mrtva trupla ležati na bojnem polju po cele tedne, predno jih je bilo mogoče pokopati. Koliko je pa razne nesnage, ki je združena z vojsko. Koliko raznih odpadkov, ki bi v vročini okuževali zrak in širili bolezen, pa je sedaj ravno zima in sneg naravnost razkužil. Saj so že dalje časa opozarjale oblasti, da je že na severnem bojišču obiskala vojake kolera. Kaj bi še-le bilo, ako bi dalje časa toplota pospeševala razvoj in širjenje kužnih boleznih. Vsemu temu je sedaj zima napravila konec.

Pomislimo pa tudi, da se naše prve vrste vojskujejo po globokih jarkih, kjer morajo dostikrat prebiti po cele tedne. Kako nezno in nezdravo mora biti tako bivanje ob času jesenskega deževja. Vojaki se niso mogli pred dežjem uspešno braniti in so morali premočeni stati v visoki vodi, ki se je po jarkih nabrala. Brez dvoma je veliko hujsje občutil vojak to mokroto, koji se ni mogel izogniti, kakor bo pa suho zimo. Proti mrazu bo varovala vojaka vsaj obleka in v globokih jarkih bo gotovo prijetnejše v zimi pri ognju na suhem, nego v mokroti.

Prezreti pa tudi ne smemo, da se človek tudi zime počasi privadi. Le glejmo kakega mehkužnega meščana! V malem mrazu se ogrne tako, da se iz obleke ne vidi, pa ga še kljub temu zebe. Poglejmo pa naše drvarje ali kmečke voznike; le malo bolj toplo suknjo ima, pa vam je kljub temu gibčen in korajžen.

Vrhutega je naša vojaška uprava v zvezi z darežljivim in požrtvovalnim prebivalstvom storila vse, da olajša vojakom življenje na bojnem polju. Preskrbela jim je tople odeje in obleke, nabavila jim je dovolj dobrih živil, da, celo peči jim hoče oskrbeti, da jih ne bo zunaj zeblo.

Torej le korajžjo! Če tudi je naše vojake obiskala zima, ima tudi ta svoje dobre

strani, ki jo v vojski bolj odlikujejo od drugih letnih časov. Naši hrabri vojaki, ki so vztrajno in uspešno prenašali vročino in mokroto, bodo gotovo tudi zimo in mraz junaško prebili.

Na južnem bojišču.

Kazen srbskih četašev. Dunajski cenzurirani listi poročajo: Pri vходу v Valjevo so bile naše čete, kakor je poročal generalni štab, sprejete najprej s cveticami, nato so pa Srbi metali nanje bombe in streljali iz hiš. Te hiše so bile nato za kazen razstreljene, notri ujeti četaši pa obešeni.

Srbski ujetniki iz šumadijske divizije. Cenzurirani listi poročajo: Skozi Veliko Kanižo se je včeraj peljalo 1500 srbskih vojnih ujetnikov. Med njimi je mnogo častnikov. Vsi ti ujetniki so pripadali šumadijski diviziji in so padli v naše roke v bojih na Mišarskih višinah. Ujetnike peljejo v tabor pri Boldogasszonyu, kjer je že nad 15.000 ujetnikov.

Železnica Šabac-Lešnica. Dunajski cenzurirani list „Zeit“ poroča: Železniška proga Šabac-Lešnica bo prihodnje dni izročena prometu, katerega bo vodilo 80 uradnikov bosanskih železnic.

Boj za Lovčen. Kotor, dne 14. novembra. Uspeh obstreljevanja Lovčena po naši artileriji je bil zadnje dni zelo velik. Begunci iz Črne gore, ki so prišli te dni k našim prednim stražam, so naznanili, da je francosko-črnogorska artilerijska Kuk-skupina na Lovčenu popolnoma uničena. Samo eden strel iz velikega topa neke avstrijske vojne ladje je uničil 2 sovražna topa; 3 vojaki so bili mrtvi, 23 pa težko ranjenih. Z naših postojank se je razločno videlo, kako je zletel sovražni top z lafeto vred v zrak.

Sneg in megla na črnogorskem bojišču. Budimpešta, dne 16. novembra. Iz Dubrovnika se poroča: Na gorah, kjer se bije boj med Avstriji in Črnogorci, je nastopilo zelo slabo vreme, ki črnogorske in francoske vojaške oddelke v njih bojevanju zelo zadržuje. Francozi, ki se nahajajo pri topovih na Lovčenu, so zelo pobiti, ker vlada vrh gora hud mraz, katerega rahločutni Francozi niso vajeni. Več Francozov je na nočnih stražah zmrznilo. Kotor in okolica je razun opoldne, cel da v megli. Po gorovju je zapadel tako debel sneg, da sega skoro povsod vojakom do kolen. Morska obal Adrije je odeta v gosto meglo. Radi tega francosko brodovje ne more uspešno napadati našo morskobal.

V Srbiji odločitev blizu. Dunaj, 16. novembra. Vojni dopisnik lista „Neue Presse“ poroča: Naša ofenziva v Srbiji napreduje zelo ugodno. Sovražnik beži. Odločitev zna morda kmalu priti. Dogodki zadnjih dni opravičujejo sodbo, da se bo izpolnilo upanje feldečajmojstra Potioreka, da bodo operacije na jugu v začetku zime končane.

Sneg na Srbskem. „Az Estov“ poročevalec javlja dne 19. t. m.: Nenadoma je nastopila zima. Deželna cesta, ki vodi od Obrenovca, je od včeraj globoko zasnježena, kar ne obtežuje le prodiranja artilerije marveč tudi operacije pehote. Težave so tudi s trenom.

Nova srbska obrambna črta. Graški listi poročajo, da je sklenil srbski generalni štab spustiti se s svojo armado vzhodno od reke Kolubare v novo bitko. Srbi so že med aneksijsko krizo napravili močne utrdbe na črti Sopot-Arangjelovac-Gornji Milanovac. Na tem prostoru se je tudi v začetku sedanje vojske zbrala srbska armada. Višjemu poveljstvu naših balkanskih čet nameravana nova srbska defenziva pač ne bo prinesla razočaranja.

Boj pred Lazarovacom. Dunaj, 20. novembra. Iz južnega bojišča se uradno poroča: Posamezni boji se vrše na celi fronti. Napad na utrjene postojanke pri Lazarovacu ugodno napreduje. Včeraj je bilo ujetih 7 častnikov in 600 mož. Vreme je neugodno: na višinah 1 meter snega, nižine so pa poplavljen.

Obupen položaj v Srbiji. Rim, 21. novembra. O položaju v Srbiji piše: „Popolo Romano“: Z ozirom na slabo stanje srbske armade, ki šteje le-še 100.000 mož proti 300.000 mož Avstrijcev, je vsak nadaljni odpor nemogoč.

Srbi ob Savi poraženi. Graški cenzurirani listi poročajo: V torek opoldne je bilo višje poveljstvo balkanske armade obveščeno o novi naši zmagi. Naši hrabri vojaki so izgnali Srbe, ki so se umaknili v Boljevo v močne betonske utrdbe in v ovinek, ki ga napravi Sava v obliki črke V, iz njih postojank in so jih podili ter zasledovali do Ostružnice. Med silovitim napadom naših vojakov je utonilo veliko Srbov v Savi. (Od Ostružnice do Belgrada je približno 12 km.)

Francoski topničarji za Srbijo? Dunajski listi prebučujejo pismo nekega potnika, ki pravi: Slučajno sem bil priča, ko so se iz Soluna pripeljali v Niš francoski topničarji s težkimi ladijskimi topovi. Iz Niša so se odpeljali v Kragujevac.

Srbi beže v Kragujevac. — **Srbska vlada premeščena v Skoplje.** London. (Kor. urad.) „Daily Chronicle“ poročajo: Močan pritisk avstro-ogrskih čet je prisilil Srbe, da so se umaknili v Kragujevac in da se je prenesta srbska vlada v Skoplje.

Kragujevac izpraznjen. Dopisnik „Pester Lloyd“ poroča iz Sofije, da so Srbi že popolnoma izpraznili Kragujevac.

Izgube Srbov pri Valjevu. Preko Sofije se poroča iz Niša: Srbi uradno priznavajo, da so ujeli Avstriji v bitki pri Valjevu štiri polne srbske polke, 3000 mož raznih polkov in 60 častnikov.

Črnogorci poizkušali vpasti v Dalmacijo. Graški cenzurirani listi poročajo: Črnogorci so poizkušali zadnje dni vpasti v Dalmacijo. Poizkušali so v smeri proti Grabu, ki leži južno od Trebinja sunek, ki je bil, kakor se zdi, nameravan v smeri proti Dubrovniku-Vecchia. Naše obmejne čete so jih, kakor tudi med drugimi manjšimi spopadi, brez velikih težav vrgli nazaj čez mejo. Črnogorci so imeli v teh bojih resne izgube. V Boki so zadnje tedne Črnogorci nadaljevali obstreljevanje Kotorja in naših postojank na višinah ter so zelo trtili municijo. Obstreljevanje je večkrat trajalo do 24 ur. Mestu Kotor so prizadali Črnogorci le neznatno škodo.

Naši prodirajo vztrajno. Dunaj, 22. nov. Z južnega bojišča se uradno javlja dne 22. novembra: Močne naše čete so že prekoračile Kolubaro, vendar se na

sprotnik na mnogih dobro utrjenih točkah še upira. Naše prodiranje ovirajo, a ne ustavijo, razmočena tla in poplave ob reki, v gorovju pa meter visok sneg. Naši poizvedovalni oddelki so vjeli v zadnjih dveh dnevih zopet 2440 Srbov. Skupno število v bojih od 6. novembra do danes vjetih Srbov znaša 13.000.

Srbi beže proti Arangjelovcu. (Od časnikarskega urada c. kr. vojnega ministrstva in državnega pravdnika na Dunaju dovoljeno.) Budimpešta, 19. nov. „Az Estov“ poročevalec piše dne 18. t. m. Valjevska bitka je tako po svojem obsegu kakor po našem uspehu veliko večjega pomena, nego se je moglo izprva presoditi. Vse posameznosti še niso znane, ker so si čete stale nasproti v izredno razsežni fronti, vendar se da iz došlih poročil sklepati, da so Srbi doživeli take poraze, ki presegajo vsako pričakovanje. Njihova brambna sila pred Valjevom kljub skoroda nepremagljivim brambnim postojankam ni bila več ona žilava, elastična, pogumna, do zadnjega diha boreča se armada, kakor smo jo bili spoznali v bojih — vsekakor le posameznih — tekom zadnjih treh mesecev. Že leta pripravljene, ojačene postojanke pri Valjevu bi bile nudile armadi, ki bi jo navdajalo bojno navdušenje, neprodarno brambno črto. Tako pa smo izkusili, da je srbska bojna moč utrujena, da je dolga vojna, zlasti pa devetdnevna bitka, ki se je vršila pred odločitvijo pri Valjevu, oslabilila prožnost srbske armade, k čemur je še posebno pripomogla okolnost, da raztrgani in v manjših četah bežeči srbski armadi nismo nikjer dali časa, da bi se zopet zbrala. Naše čete so preganjale bežeče Srbe 7 km iz Valjeva naprej. Jedro srbske armade je bežalo čez Kolubaro na vzhod proti Arangjelovcu. Naš vojni plen je tako velik, da srbska armada teh izgub ne bo mogla več nadomestiti. Najdragocenejši del plena so številni topovi sistema Schneider-Creuzot, ki so popolnoma nepoškodovani prišli v našo posest z municijo vred. Tudi strojne puške so popolnoma nepoškodovane in streliva je naravnost ogromno veliko. Naše čete so blizu Mionice, južnovzhodno od Valjeva, zajele tudi veliko bežečega trenja.

Potopljeni angleški naddreadnaught.

Rotterdam, 24. novem. (Kor. urad.) Po poročilih iz zanesljivega vira je zavozil angleški naddreadnaught „Audacious“ ob severnem irskem obrežju na mino in se je potopil. Admiraliteta nesrečo strogo zakriva, da prepreči razburjenje v deželi. Posadka je štela 1100 mož. Velikanska ladja je popolnoma moderna. Izpustili so jo v morje šele leta 1912. Zasebno poročilo o pogibelji Audaciusa je trdilo, da je dreadnaught potopil podmorski čoln, današnje poročilo pa trdi, da je zavozila ladja na mino. Ni znano, kdo da je položil mino.

Bolgarija bo udarila?

Bolgarija hoče zasesti Macedonijo. Dunaj. „Südsl. Korr.“ poroča iz Sofije: Poluraadni list „Kambana“ zahteva, da naj vkorakajo bolgarske čete v Macedonijo in v Staro Srbijo, ki naj jo do Morave za-

sedejo. List piše: Zadnji trenutki tiste norišnice, ki se naziva Srbija, se bližajo. Avstro-ogrsko čete prodirajo, Rusija je brez moči, da bi mogla pomagati svojemu protekcijskemu otroku. Rusija spravi Srbijo ravno tako v grob, kakor je to storila Anglija z Belgijo. Napočil je zdaj tisti trenutek, ko se mora ne glede na Rusijo zasesti bolgarsko ozemlje do Morave in se naj Bolgarija o tem podjetju sporazume z Avstro-Ogrsko. List zahteva, da naj se postavi 100.000 mož proti Grški in da naj Bolgarija vkoraka v Moravsko ozemlje, ko se prične pri Nišu boj.

Ultimat Bolgarije Srbiji. Moskovski list „Vjedomosti“ poroča iz Sofije, da je Bolgarija poslala Srbiji ultimat, ki ima daljši rok in v katerem zahteva prepustitev gotovih delov Macedonije.

Sueški prekop.

Sueški prekop je dolg 160 km, širok pa na površini 60 do 110 m, na dnu pa 22 metrov. Globok je 8 metrov. Z razširjevalnimi deli, ki so se začela leta 1899 in so sedaj malone popolnoma dovršena, so razširili dno na celi črti na 90 cm, globokost pa na 10 metrov.

Prva lopata se je zasadila 25. aprila 1839 v Port Saidu. Dne 18. marca 1869 so se ob nepopisnem navdušenju prvič združile vode Sredozemskega morja z vodo grenkih jezer, ki leže na južnem koncu kanala. Lesseps je zbral potrebna sredstva potom akcijske družbe, v kateri je bilo naloženega največ francoskega kapitala. Ta akcijska družba obstoji še danes in spada med najobrestonosnejšo na svetu.

Celo delo je stalo prvotno 380 milijonov mark; in sicer se je zbralo 269 milijonov z akcijami, ostalo je dal kedive iz svojega. Teh 120 milijonov je Anglija predvsem vrnila kedivu; kasneje je spravila v svoje roke tudi velik del akcij, tako da britska vlada danes popolnoma obvlada družbo.

Vojska z Rusi.

Beg iz vzhodne Pruske. Vojni poročevalci „Berliner Tagblatta“ piše z dne 17. novembra iz Insterburga, da je skozi Insterburg od 7. ure zjutraj do 10. ure zvečer šlo nad 40.000 beguncev iz Vzhodne Pruske, ki to pot sedaj že drugič napravljajo. V Insterburgu begunci ne smejo biti nad 24 ur, ker morajo napraviti drugim prostor. K beguncem s kmetov se pridružujejo še tisoči iz bližnjih mest: Pillkallen, Stalupönen, Goldan, Gumbinen.

Bitka pri Krakovu. Cenzurirana „Gazeta Krakowska“ poroča dne 19. novembra popoldne: Velika bitka pri Krakovu se je danes odločno nagnila na našo stran. Ofenziva naših čet in njih hrabri napadi so Ruse prisilili k umikanju. Danes so naše čete zopet ujele 3000 Rusov. Najbesnejši boj je bil pri Igolomiji (ob severnem bregu Visle na Rusko-Poljskem tik avstrijske meje vzhodno od Krakova), kjer so naše čete Ruse vrgle iz utrjenih pozicij ter jim zadale težke izgube. Na severovzhodu od Krakova neprestano grme težki topovi. Nebo je zastrto s svinčenosivimi oblaki; ozračje je nasičeno z vlažno meglo, iz katere od časa do časa prši mrzel dež. Bobnenje velikih topov se sliši kakor strašni vzdih vse trpeče zemlje. Mestna cestna železnica je v službi vojaške uprave in „Rdečega križa“ ter prevažja ranjence.

V veliki bitki na Rusko-Poljskem naši vjeli 7000 Rusov. Dunaj, 19. nov. Bitka na Rusko-Poljskem se ugodno razvija. Po dosedanjih poročilih so naše čete vjele 7000 Rusov in zaplenile 18 strojnih pušk in več topov.

Namestnik šefa generalnega štaba:

pl. Höfer, generalni major.

Ogromne ruske izgube. Dr. Veble piše s severnega bojišča: Pred kakimi

tremi tedni smo dobili slučajno v roke rnski list „Utroje Slovo“. Rusi sami pišejo, da imajo do sedaj okrog 800.000 mrtvih in ranjenih, vjetih Rusov je 73.000, ne všteti vjete in ranjene z zadnjega časa in ruske vjetnike, ki so v Nemčiji. Ogromne izgube!

Karpatska črta se trdno drži. Iz Marmarosa-Szigeta se dne 21. t. m. poroča: Rusom se dozda niti na eni točki ni posrečilo, da bi prodrli obrambno črto naših čet, ki čuvajo ogrsko mejo. Vsako drugače se glaseče poročilo ne odgovarja resnici. Dne 20. t. m. se je peljal višji stolški predstojnik Ladislav Njegrje in namestnik višjega državnega pravdnika Ander Illés v avtomobilu v Toronyo, od tam pa na deželno mejo, kjer sta prvič čula gromenje topov iz daljave 30 km. Bukovina je v naših rokah. Na severovzhodnem bojišču je položaj izredno ugoden in ni nikakega povoda za kako skrb. Karpate pokriva povsod debel sneg.

Ruske grozovitosti. Dunaj, 19. nov. (Kor. nrad.) Iz vojnega poročevalskega stana se poroča: Tudi najnovejše iz Bukovine došle uradne vesti poročajo o barskem početju Rusov, posebno proti romunskemu prebivalstvu. Kozaki plenijo, požigajo in more na živinsk, popolnoma blazen način. V Sadagori so bile štiri civilne osebe in neka žena brez vzroka na javni cesti ubite. Romunskega župnika Mitrofanovicza v Toporucezu so mučili in mu uropali uro, zlata očala in zadnji denar.

Z Rusi se povsod vrše večji boji. — **Naši zopet ujeli 15.000 Rusov.** Dunaj, 22. novembra. Uradno se razglša 2. novembra opoldne: Zavezniki nadaljujejo svoj napad na Rusko-Poljskem energično in uspešno.

Naše južno bojno krilo je doseglo Szeniawo. Posamezni sovražnikovi protinapadi so bili odbiti.

Doslej so naše čete ujele nad 15.000 Rusov. Odločitve še ni. Tudi zahodno od Dunajeca in v Karpatih se vrše večji boji. Namestnik šefa generalnega štaba

pl. Höfer, generalni major.

Boji pri Čenstohovu in Lodzu. Po uradnih poročilih z dne 21. in 22. novembra posnamemo:

Zasledovanje preko Mlawe in pri Plocku nazaj vrženega sovražnika se je nadaljevalo.

Pri Lodzu so naši napadi napredovali. Vzhodno od Čenstohova so se naše čete borile ramo ob rami s četami naših zaveznikov in so pridobile tal.

Borba južno od Plocka v okraju Lodza in pri Čenstohovu traja dalje.

V bojih severozahodno od Čenstohova sta se udala dva sovražna bataljona.

Naši zavzeli Pilico in vjeli 2400 Rusov. Rusi zopet v Karpatih. Przemysl se junaško drži. Dunaj, 23. nov. Uradno se razglša:

Na Rusko-Poljskem odločitev še ni padla. Zavezniki nadaljujejo svoje napade vzhodno od Čenstohova in severovzhodno od Krakova.

Pri zavzetju kraja Pilice so večeraj naše čete vjele 2400 Rusov. Ogenj naše težke artilerije mogočno deluje.

Ruske čete, ki so prekoračile spodnji Dunajec, niso mogle prodreti. Vsled sedanjega vojnega položaja smo posamezne prelaze čez Karpate začasno prepustili sovražniku.

Dne 20. novembra je potisnil izpad iz Przemysla obkoljevalne čete od zahodne in jugozahodne fronte trdnjave daleč nazaj. Nasprotnik je sedaj tako oddaljen, da ga ne doseže artilerijski ogenj.

Namestnik načelnika generalnega štaba

pl. Höfer, generalni major.

Nemci v vzhodni Prusiji vjeli 50.000 Rusov. Berolin, 18. nov. Z zahodnega bojišča dohajajo neprestano ugodna poročila. V zadnjih zmagovitih bitkah so Nemci vjeli do 50.000 Rusov.

Hindenburgova zmaga ob Visli. Znani nemški major Morath piše o zmagi ob Visli

sledeče: Sedaj je došel čas za ofenzivo, katero je vpeljala Hindenburgova zmaga pri Wloclaweku. Boji z ruskim kavalerijskim armadnim zborom, ki je poskušal pri Kolo prekoračiti Warty, in pa boji pri Kališu so bili predigra, kateri je takoj sledila bitka pri Wloclaweku, ki leži kakih 50 km jugovzhodno od trdnjave Thorn. Tu prodirajoča ruska armada je bila vržena v južno smer, torej ne v tisto smer, odkoder je prišla, namreč iz Varšave. Strategija Hindenburga je s tem dosegla uspeh, ki nosi v sebi kali nadaljnih zmag. Ne smemo pa misliti, da bo s to zmago rusko prodiranje ustavljeno ali da se bodo Rusi celo umaknili. Gre za milijonsko armado. Vsekako bo pa ta zmaga imela za posledico zavlačitev rusko-poljskega pomikanja. Pri Wloclaweku gre za sedaj za taktično ofenzivo. Če se bo iz nje razvila tudi strategična ofenziva, se bo ta zopet naslanjala na neomajljivo odporno silo naših zaveznikov na dolgi gališki obrambni črti.

Bitka pri Pilici. — Dozda je v naši državi 110.000 vojnih ujetnikov. Dunaj, 24. novembra. (Kor. urad.) Uradno se proglašja 24. novembra opoldne: Bitka na Ruskem Poljskem se v hudem mrazu od obeh strani energično nadaljuje. Naše čete so osvojile več opiralšč; napredovale so posebno proti Wolbromu in na obeh straneh kraja Pilica in so zopet ujele veliko število ujetnikov. Sicer je položaj neizpremenjen.

V monarhiji je zdaj 110.000 vojnih ujetnikov, med njimi 1000 častnikov. Namestnik načelnika generalnega štaba:

pl. Höfer, generalni major.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Vojska pod zemljo. Haag, 19. nov. Ker vsled slabega vremena afriksanske in indijske čete na Flandernskem zelo trpe, so del teh čet odposlali iz fronte v Dünkirchen, kjer grade utrdbe. List „Daily News“ poroča, da kopljejo Nemci iz svojih strelskih jarkov predore in se nenadoma kakih 50 do 100 metrov spredaj pokažejo s strojnimi puškami iz zemlje ter nato iz njih uničevalno streljajo. Taki predori so bili en dan sedemkrat osvojeni in zopet izgubljeni.

Velika škoda vsled poplave v Flandriji. „Lokalanzeiger“ poroča: Vsa okolica južno od Dixmuiden in Bixschoote do zahodno od Bixschoote je pod vodo. Tudi železnica je pod vodo. Od nekdanje cvetoče pokrajine ni ostalo drugega kakor vrbe, ki žalostno mole iz vode.

Nemški sunek proti Calaisu. London, 20. nov. (Kor. ur.) „Evening“ poročajo iz Rotterdama: Od torka na sredo je bil v Belgiji popolnoma ustavljen železniški promet, kar kaže, da se s podvojeno silo obnovi napad na Flandernskem in sunek proti Calaisu.

Nemci mečejo bombe v mesto Amiens. Iz Kristianije poročajo: Nemci so dne 20. novembra metali bombe na mesto Amiens. Na plinarno jih je padlo najmanj 20. Ena je ubila 15 konj. Ranjenih in ubitih je veliko oseb.

Nemški napadi pri Reimsu napredujejo. Pri Reimsu je napredoval nemški napad zadnje dni skoraj šest kilometrov proti jugu in proti jugozahodu.

Velike francoske izgube. Berolin, 21. nov. „Lokalanzeiger“ poroča: V bojih med Bixschoote-Dixmuiden so Francozi izgubili 20.000 mož. Posebno Zuavi so imeli težke izgube. V kanalu Yser-Ypern je utonilo pri nekem močnem napadu 2500 Francozov in Angležev. Nekaj stotin Francozov je postalo žrtev rodu Gurkas, ki v temi niso ločili svojih čet od sovražnika. V Parizu vlada čedalje večja nevolja nad neugodnim potekom operacij na severnem Francoskem. Nemci so zasedli francoske postojanke pri Chauroncourt, potem ko so jih razstrelili z minami.

Nemci mesto Reims vnovič silovito obstreljujejo.

Med Nieuportom in Dixmuidenom. Amsterdam, 23. nov. (Kor. ur.) „Telegraf“ poroča iz Sluisa z dne 21. t. m.: Na Flandernskem vlada danes zopet popolna tihota. Nastopil je hud mraz. Širijo se vesti, da so Nemci ustavili napade na Nieuport, da bodo lahko z večjo močjo napadli pri Dixmuidenu.

Nova angleška artilerija. Haag. Zasebna poročila javljajo, da pošiljajo Angleži nove težke topove v Belgijo. V mestih Boulogne in Dünkirchen so izkrcali po 40 topov z municijo in potrebnimi vozovi. To je začetek ojačenja artilerije na angleški fronti.

Nova Zelandija pošlje Angležem še 50.000 mož. Ministrski predsednik Nove Zelandije je obvestil angleško vlado, da lahko pošlje na Angleško še 50.000 mož.

Položaj ob Yseri. Amsterdam, 24. nov. Vojaški položaj ob Yseri je za zaveznike kritičen. Francozi in Angleži so utrujeni in decimirani. Ujeti Francozi pripovedujejo, da vlada v angleškem glavnem stanu vsled zadnjih neuspehov na severni fronti velika nervoznost.

840.000 belgijskih beguncev na Nizozemskem. Rotterdam, 24. nov. Do 20. nov. je znašalo skupno število belgijskih beguncev na Nizozemskem 840.000, med temi 60 odstotkov ženin in otrok.

Francosko prebiranje do 45. leta. Pariz, 22. novembra so v francoskih mestih nabili letak, ki odreja, da morajo v vojaško službo vse dozda nesposobne osebe. Starostno mejo najnovejšega prebiranja so določili s 45. leti.

Nove angleške pomožne čete. Milan. Iz Londona se poroča: Pripravljen je drugi kanadski pomožni zbor, ki šteje 30.000 mož. Avstralija je ponudila še eno kavalerijsko brigado; Nova Zelandija je pa pripravljena, da odpošlje čete v Egipt.

Vojakom na Flandernskem sega voda do kolen. „Deutsche Tageszeitung“ poroča: Izreden mraz in mokrota postajata vojakom vsak dan neprijetnejša. V nekaterih strelskih jarkih stoje vojaki do kolen v vodi. Vsak jarek se je izpremenil v mal potok; na zamazani, s travo obraščeni zemlji se vojakom izpodrsne ob vsakem koraku.

Pred Verdunom. Izpred Verduna poročajo nemški poročevalci: Nasproti našim težkim baterijam se ne more uveljaviti francoska artilerija. Vsak naš strel zadene; mogočni stebri dima kažejo, kako zadevajo naše kroglice moderne železne oklopne stolpe. Ne verujem, da bi se mogel Verdun dolgo držati. Francoski poljski topovi in pehota je poizkušala izpasti proti severu, a naša poljska artilerija je vrgla Francoze z velikimi izgubami nazaj.

Turška vojska.

Turško napredovanje v Egiptu. Glasom poročil iz Carigrada prodirajo turške čete, ki so bile v znatni moči prodrle v Egipt, z veliko naglico nevzdržno naprej. Mohamedansko prebivalstvo se na celi črti navdušeno pridružuje turški armadi. Obmejno orožništvo prestopa v turško vojsko in kaže pot. O priliki turškega dohoda v El Aris so se vršile velike panislamske manifestacije. Že sedaj je očitno, da je mohamedanska agitacija v Egiptu dobro pripravila tla za sedanjo turško vojaško akcijo. Prebivalstvo, ki se oborožuje iz skritih orožnih zalog, nudi turškim četam dragoceno oporo. Proklamacija kediva Hilmi Abbassa se širi v velikih množinah. V Egiptu je razpoloženje Angležem odločno sovražno in proti angleškim četam vsepovsod izdajstvo.

Vstaja v Maroku se širi. Carigrajski listi poročajo, da se vstaja v Maroku razširja. Iz Genfa se poroča, da je radi vstaje mohamedancev in ker se širi kalifov oklic, francoska vlada tudi v Tunisu proglasila vojno stanje.

Rusi so se umaknili. Carigrad, 17. nov. (Kor. urad. Zakasnelo.) Poročilo turškega glavnega stana: Turške čete so prodrle čez Kotur in so se zmagovito borile z Rusi, ki so bili pri Köpriki poraženi in so se umaknili 30 do 40 km nazaj proti meji. Turška armada prodira dalje. Boj na obrežju pri Batumu se nadaljuje. Rusko brodovje je oddalo 40 do petdeset streliv na Trapezunt in poškodovalo 5 hiš. Nekaj oseb je bilo ranjenih, sicer ni imelo obstreljevanje nobenega uspeha. Med obstreljevanjem pristanišča v Trapezuntu je prebivalstvo mesta ohranilo hladnokrvnost.

Boji v Kavkazu še trajajo dalje. Carigrad, 21. novembra. Turški glavni stan poroča: Dne 17. septembra so turške čete zavzele v bajonetnem naskoku vse stražnice v okolici Artvina. Rusi so pobegnili in pustili za seboj številne mrtvece in množico vojnega materijala. — Boji z glavno močjo ruske armade na obmejnem kavkaškem ozemlju še trajajo. Po hudih bojih so premagale turške čete Ruse, ki so stali na ruskem ozemlju pri Limanu. Rusi so imeli težke izgube in so se umaknili na drugi breg reke Čürtik.

Turško - rusko - angleška vojska.

Nemec, poveljnik turške armade v Kavkazu. Turški armadi na Kavkazu poveljuje nemški general Passelat paša, ki deluje že več let v Turčiji kot instruktor. Passelat paša se je že v balkanski vojski pri Čataldži izredno odlikoval. Načelnik njegovega generalnega štaba je major Lange, ki je že prejšnja leta prepotoval Kavkaz in armenske vijačete.

Rusi vrženi v dolini reke Murat. Carigrad. (Kor. urad.) Komunike turškega glavnega stana izvaja: Radi napada na ruske sile, ki so nameravale prodirati skozi dolino reke Murat, so Rusi z velikimi izgubami pobegnili. Zarubili smo tri poljske topove.

Nemško poročilo o dogodkih v Egiptu. Berlin, 20. nov. „Berliner Tageblatt“ poroča iz Carigrada: Napredovanje turških čet v Egiptu se ugodno razvija. Arabske čete so prodrle že 120 km v notranjost. Listi poročajo, da se vstaja v Maroku razširja. Iz Rima prihaja vest, da vstaši ogrožajo Fez.

Afganistanski emir napove vojsko Rusiji in Angliji. Bukarešt, 21. nov. Iz Carigrada se poroča: V vodilnih turških krogih se z gotovostjo govori, da bo afganistanski emir v bližnjih dneh Rusiji in Angliji napovedal vojno.

Turki prodrli do sueškega prekopa. Carigrad, 23. nov. Turški glavni stan poroča: Turške čete so došle do sueškega prekopa. Pri Kantari (45 km južno od Port Saida tik ob sueškem prekopu) je došlo do boja, v katerem so bili Angleži, ki so imeli težke izgube, poraženi in so pobegnili.

Carigrad, 23. nov. „Agence Ottomane“ objavlja naslednji komunike turškega glavnega stana: Z božjo pomočjo so turške čete dosegle sueški prekop. V boju, ki se je vršil med Soatazo in Certebe, okoli 30 km vzhodno od sueškega prekopa, je bilo več častnikov in veliko vojakov ubitih. Turki so vjeli veliko Angležev, ki se v nerednem begu umikajo.

Angleške oblasti beže pred Beduini in Arabci. „Berliner Tageblatt“ poroča iz Carigrada: Civilne oblasti iz Sueza, Port Saida in Ismailija so hitro premestili v Sagaig, ker prodirajo Beduini in Arabci. Upravo sueškega prekopa je prevzelo vojaštvo.

Turško poročilo o bojih z Rusi. — **Angleške izgube.** Carigrad, 23. novembra. „Agence Ottomane“ objavlja naslednje poročilo turškega glavnega stana: Turške čete, ki prodirajo proti Batumu, so vrgle Ruse popolnoma čez reko Čoroh. To ozemlje je sedaj od Turkov vojaško zasedeno.

Turške čete so došle do Artvina in ga zasedle.

Po došlih vesteh o boju pri Šat el Arabu je dognano, da so imeli Angleži v tej bitki 750 mrtvih in okoli 1000 ranjencev.

„Agence Ottomane“ poroča iz glavnega stana: Križarka „Hamitje“ je večeraj bombardirala in razrušila ruska petrolejska skladišča in radiotelegrafsko postajo v Tuabse, med Boti in Novorusijskim.

Domače in tuje novice.

Poročil se je 26. novembra trgovca g. Josip Kobè iz Novega mesta z gospico Milko Tomić iz Trebnjega. Želimo obilo in stanovitne sreče!

Padel na južnem bojišču. Kakor je poročal g. prof. Šerko svojemu tastu, poslancu Josipu Zurcu v Kandiji, je padel v Srbiji metliški sodnik Ivan Kralj. Rajni je bil po svoji pravičnosti in ljudomilosti priljubljen pri svojih tovariših in pred ljudstvom. Še predno je odšel na jug, se je mudil z večjim vojaškim oddelkom v Novem mestu. Vrlemu sodniku in junaku svetila večna luč!

Dr. Jos. Podobnik. S srbskega bojišča je došlo žalno poročilo o smrti rez. poročnika dr. Podobnika. Bil je večkrat v ognju; svojim prijateljem je sporočil marsikatero zanimivost z bojišča. Ko ni bilo več glasu o njem, se je čulo, da je utonil v Drini, kar se sedaj potrjuje. Pokojni doktor zapušča vdovo in tri mesece starega otročiča. Bil je zvest in priden uradnik pri deželnem odboru kranjskem, zabaven tovariš in vnet kongreganist. Pokojni je bil doma pri Zatičini na Dolenjskem. V Novo mesto je poročal to žalostno novico prof. Šerko.

• **Teden ponesrečencev.** Tekom enega tedna pripeljali so v bolnico Usmiljenih bratov v Kandiji sledeče ponesrečence: Drobnič Jože 17 let stari gozdni delavec iz Žalne, je žagal s svojim očetom v gozdu neko deblo, pri tem mu je padlo na noge in zlomilo levo nogo. Jože Velšt, posestnik v Družčah si je pri napravi drv zlomil levo nogo. Meše Jožef iz Roba je napravljaval drva v gozdu in jih spravljaval v dolino. Pri tem ga je konec enega debela zadel v desno nogo in mu jo zlomil. Spreitzer Rihard, posestnika sin v Mittenwald pri Planini je vozil napravljena drva domov. Med vožnjo so se zrušila drva na njega. Obležal je z zlomljeno levo nogo. Frankovič Franc iz Malega Bana pri Št. Jerneju je dobil pri tepežu precej ran na glavo. Baje je bil povod tepeža alkohol.

Dežela Kranjska podpisala 3 milijone kron vojnega posojila. V eni zadnjih sej je sklenil deželni odbor na predlog deželnega glavarja dr. Šusteršiča, da podpiše na račun od dežele oskrbovanih zakladov 3 milijone kron vojnega posojila.

• **Čč. sestre v Šmihelu** so podarile ranjenim vojakom v Kandiji vsakemu po eno malo potico, jabolka in smodke. Bog plati!

Razglas o skušnji za kovače iz podkovstva, ki niso obiskovali podkovske šole. Vsdel odloka c. kr. deželne vlade z dne 2. nov. 1914, številnik 30.048, se bo vršila skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole, 30. decembra t. l. ob devetih dopoldne v podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani na Poljanski cesti. Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj vložijo pri c. kr. vladnem svetniku Ivanu Mundi (veterinarski oddelek deželne vlade) v Ljubljani do 15. decembra 1914 prošnjo za sprejem k skušnji, ki naj ji priloži: 1. učno spričevalo iz kovaštva in 2. potrdilo o najmanj triletni službi kot kovaški pomočnik. (Odredba ministrstva za notranje zadeve z dne 27. avg. 1873.)

C. kr. kmetijska družba kranjska. **Razglas o prihodnem tečaju podkovske šole v Ljubljani.** Novi šestmesečni šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se

prične dne 4. januarja 1915, če ne pride kaj vmes, kar bi pričetek tega tečaja onemogočilo. Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja klavne živine in mesa. Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem ter naj ji priloži: 1.) krstni list; 2.) domovinski list; 3.) šolsko spričevalo; 4.) učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru; 5.) npravstveno spričevalo; 6.) potrdilo, da je že najmanj dve leti bil za kovaškega pomočnika. Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se do 15. decembra t. l. pošljejo ravnatelju podkovske šole v Ljubljani. Šola bo trajala do konca junija 1915. Kdor dobro prestane skušnjo more po postavi iz leta 1873. dobiti patent podkovskega mojstra; brez skušnje pa ne more nihče postati podkovski mojster. Pouk v šoli je brezplačen, učenci morajo skrbeti le za hrano ter za potrebne učne knjige. Stanovanje imajo učenci v zavodu. Doslej so bile za revne učence podkovske šole na razpolago državne in deželne podpore v znesku po 100 K, ker sta pa c. kr. kmetijsko ministrstvo in deželni odbor ustavila zaenkrat vse podpore, se tozadevno ne more nikomur ničesar obljubiti in naj torej vsak prosilec računa z dejstvom, da se bo moral ob svojih stroških prehranjevati. Učenci naj se zglase en dan pred šolskim pričetkom v podkovski šoli na Poljanski cesti.

Ker je v slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev, ki bi mogli zdraviti tudi kopitne bolezni, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živine in mesa, naj bi skrbela županstva, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača ter živinskega in mesovnega oglednika. Frančišek Povše, predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske. C. kr. veterinarski nadzornik Alojzij Paulin, od c. kr. dež. vlade imenovan začasni ravnatelj podkovske šole.

Posiljatve za vojake na bojišču poštne proste. Avstrijske državne železnice so dovolile, da so pošiljatve za vojake na bojiščih proste pristojbin.

Odlikovanje poveljnika tretjega vojnega zbora. Poveljnik tretjega vojnega zbora, general infanterije Colerus, pl. Geldern je v priznanje za hrabro in uspešno vodstvo svojega zbora odlikovan z redom železne krone prvega razreda z vojno dekoracijo.

• **„Svetovna vojska“.** Pod tem naslovom je pričelo izhajati lepo delo v zvezkih v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Delo je opremljeno z lepimi slikami in bo nudilo enoten in nepretrgan popis današnjih bojev, poleg tega bo pa podalo tudi mnogo izvornih črtic, slik in vojnih dogodkov, katerih niso prinesli časopisi. Uredništvo „Svetovne vojske“ ima namreč na razpolago že sedaj obilo dopisov in poročil po največ od slovenskih vojakov, ki so se vdeležili bojev na južnem ali severnem bojišču. Delo bo vsled tega zelo zanimivo in bo vredno, da si je shrani vsaka hiša za spomin na današnje težke dni svetovnih dogodkov. S prav posebnim zanimanjem pa bodo po tej knjigi posegli naši vojaki, ko se vrnejo iz bojišč, saj bodo popisani v knjigi boji, katerih so se sami vdeležili in ki so jim živo v spominu. Časopisi se pogube, ta knjiga pa bo ostala v spomin nam in znamcem, saj bo nudila kroniko slovenskega junaštva.

Vsak posamezen zvezek, ki je dokaj obširen velja 60 vin., četrtletna (6 zvezkov) pa znaša samo K 3. — katere je treba poslati pri naročilu naprej.

Barva ladij. Kakor je potrebno pri vojaki na bojnem polju, da se barva njih obleke kolikor mogoče krije z barvo okolice, tako je tudi pri bojnih ladjah. Dokler so plule po morju le jadrnice, tedaj je bila barva ladij brez važnosti, ker velika bela jadra in mala hitrost ladij so že od daleč naznanjale sovražniku ladjo. Danes pa, ko imamo hitre bojne ladje brez jader, pa igra barva ladij veliko vlogo. Zato

imajo angleške in nemške bojne ladje sivo barvo, ki se najbolj ujema z barvo morja. Ali nemške ladje so svetleše sive barve, ko angleške ali pa tudi laške. Francoske bojne ladje in križarke imajo spodaj črno in na vrhu sivo. Dvojno barvo imajo tudi japonske ladje. Sredozemsko morje ima modrejšo barvo od Atlantskega oceana, radi česar so tudi ladje drugače barvane. Avstrijske ladje imajo tudi radi tega čisto posebno sivorumenno barvo. Torpedovke in pomorski čolni pa imajo svojo posebno barvo. V Nemčiji in Angliji črno, v Združenih državah temnozeleno. Te ladje delujejo po noči, imeti morajo torej barvo, ki je najtežje opazljiva, da morejo uspešno izstreliti pogubonosni torpedo.

Grška proti Bolgariji. „Rusko Slovo“ objavlja izjavo nekega diplomata, da je grški ministrski predsednik večkrat namignil: takoj, ko bi hotela Bolgarija zasedeti Macedonijo, izbruhne grško-bolgarska vojska.

Angleži iščejo častnike v Španiji. Madrid, 21. nov. Ker Angležem zelo primanjkuje častnikov, so jih začeli nabirati na Španskem.

Angleški socialisti proti vojni dolžnosti. London, 21. nov. Angleški socialisti so začeli veliko gibanje proti vojaški dolžnosti na Angleškem.

Najnovejša poročila.

Naše zmage v Karpatih. Naše čete so z uspehom pričele potiskati nazaj čez Karpate v komitatu Ung in Zemplin vpadle Ruse. Kakor poroča veliki župan komitata Zemplin, so naše čete obkolile sovražnika, ki je udril v zemlinski komitat in ga pobile. Ruske izgube so tu zelo velike. Sovražnik se povsod umika iz dežele.

Nadzornik Štrukelj se nahaja še zdrav na severnem bojišču blizu Przemysla.

Naši zavzeli Kaljen in Suvobor. Južnovzhodno od Valjeva so zavzele naše čete s snegom pokrite grebene vrhov Kaljen in Suvobor, kjer smo ujeli večeraj zopet 10 častnikov in nad 300 mož ter zaplenili tri strojne puške.

Portugalska poseže v vojsko. Portugalski kongres je soglasno odobril zakonski načrt, ki pooblašča vlado, da sme gleda na zvezo z Anglijo v sedanjem mednarodnem sporu nastopiti tako, kakor se ji zdi primerno.

Nevesta na bojišču.

(Iz pisma nekega nemškega častnika.)

Nahajamo se na Poljskem. Prebivalci se nas izogibljejo, kakor plašni psi. Če želijo česa od nas, nas ponižno prosijo. Vas, kjer se nahajam, obstoji iz zapuščenih koč, silno zanemarjenih prostorov. Dež lije neprestano, kakor da bi hotelo nebo oprati vse grehe sveta. Naši konji se pogrezajo do kolen v ilovnata tla. 45 ur smo neprestano prodirali, dokler se nismo konečno nastanili v neki vasi. Ko sem hotel odpreti vrata kmečke koč, mi skoči nasproti podčastnik silno veselega obraza. Vjel je ravnokar v gozdu s par ljudmi pol stotnije Rusov. Čakal je s svojimi vojaki, da so se mu najprej približali, nato pa pričel streljati. Stopili smo skozi nizka vrata v skromen, s svečo razsvetljeni prostor in videl sem kot prvega na slavnici kakor spečega ležati otroško-mladega ruskega vojaka. Na licih je bil videti lahek nasmeh. Stopili smo bližje. Položil sem mu roko na čelo, a bilo je ledeno, on je mrtev. Naročil sem takoj moštvo, naj mu slečejo mokro obleko. V polukrogu smo stali naokoli. Kar naenkrat nastane nekak šum in moje hrabre vojake, ki se niso strašili nobene premoči, je popadla neka groza. Branili so se izvršiti moj ukaz. Tu stopi eden izmed njih k meni in pravi: „Javljam pokorno, ruski vojak je deklica!“ To se je zgodilo leta 1914. Kakor smo izvedeli, je bila nevesta nekega ruskega častnika

in se je povsod borila skupaj z njim. Dan poprej je bila zadeta v prsa in se je takoj zgrudila mrtva na tla. Dal sem tega junaškega ženskega vojaka pokopati še istega dne. Sicer morajo mrtvi sovražniki ležati toliko časa, da imamo dovolj prilike, da jih pokopljemo in zasadiamo na njihove grobove lesene križe.

Gospodarstvo.

Položaj naše prašičjereje. Skrbimo za suho meso in mast!

Nastale razmere uplivajo na vso našo prašičjerejo. Po eni strani slabjša letina na krompirju, po drugi draginja žita ne dopuščata, da bi se prašiči tako dolgo pitali kakor druga leta. Letos bo zaloga drobnega krompirja kmalu pri kraju in s tem se bode v naših razmerah skrajšalo tudi vse pitanje. Debelega krompirja in žita pa ne moremo pokladati, ker je predrago. Tako pitanje bi se nam tudi ne izplačalo pri teh cenah, ki se plačujejo danes za pitane prašiče. Sicer pa moramo krušno žito in krompir hraniti za naš živež, ker utegne obojega sčasoma primanjkovati. Letošnje pitanje se bo moralo tedaj omejiti na krajši čas in na manjše število prašičev. Vse to velja za kraje, kjer se pečajo gospodarji s pitanjem prašičev. Ako se po teh krajih prodajajo danes prašiči v večjem številu kakor druga leta ob tem času, je to čisto naravna posledica, proti kateri se ne da ničesar ukreniti. Vsak gospodar čuti v tem slučaju najbolj sam, kdaj mu je treba s prašiči v denar.

Seveda trpi v danih razmerah tudi reja plemenih svinj in praset. Reja malih praset potrebuje tudi precej krme in dobre krme. Za take živali je treba krompirja in žita. Ako se mala praseta danes hitro naprej ponujajo, je to tudi naravna posledica letošnjih razmer.

Po takih krajih, kjer se pečajo gospodarji z rejo plemenih svinj, je sedaj najbolj važno, da si ohranijo čez zimo potrebno število svinj za pleme in da mlada praseta čimprej oddajo. Tako delajo tudi naši svinjerejci. Vsak skuša prodati mladiče, čim so le godni za oddajo. Odtod prihaja tudi tista nizka cena, ki jo imamo danes za odstavljen praset.

Hitrejša in obilnejša prodaja pitalih prašičev in hitra oddaja komaj odstavljenih praset, to so tedaj naravne posledice odnošajev, ki so nastali pri našem gospodarstvu, deloma vsled vojske in draginje, deloma vsled slabjše letine.

V takih razmerah je v prašičjerejskih krajih gledati pred vsem na to, da si ohranimo čez zimo potrebno število svinj za pleme, v krajih pa, kjer se pečajo gospodarji s pitanjem, je skrbeti za to, da si nabavijo potrebni naraščaj za prihodnje leto, kakor hitro prodajo pitane prašiče.

V enem in drugem slučaju se moramo pa ravnati po razpoložni domači klaji.

V sedanjih razmerah nam je pa tudi za to skrbeti, da si pripravimo doma nekoliko več masti in suhega mesa kakor druga leta, ker ne vemo, kako se obrnejo tekom zime in pozneje naše življenske razmere in potrebe. Na vsak način je prav, da si pripravimo saj več masti. Enemu in drugemu bo zaradi tega kazalo, da bo zaklal po enega prašiča več kakor druga leta, da si bo tudi na ta način pomagal popolniti zalogo potrebnih domačih živil.

Rohrman.

Pravilno ravnanje z novim vinom.

Kadar poneha glavno ali burno kipenje mošta, se poleže večina vinskih drož na dno sode, kjer se vrši na to še bolj počasno, mirno kipenje ali dokipevanje vina.

Oglikova kislina, to je plin, ki se razvija med kipenjem, ne uhaja več s silo

skozi kipelno veho, ampak, ker se razvija le počasi, ga vino večinoma posrka. Odtod dobi mlado vino svoj rezek okus.

Po končanem glavnem ali burnem kipenju storimo najbolje, ako sode z enakim ali podobnim vinom do vrha zalijemo. S tem preprečimo, da bi se v praznem prostoru soda razvile razne škodljive glivice, ki bi vino ali pokvarile, ali mu pa vsaj dale neprijeten okus.

Med glavnim kipenjem mošt v sodu naraste in razvija pene, ki omoče dže soda. Ko potem po kipenju vino zopet upade, se na penah, ki sestojajo večinoma iz beljakovin, prav lahko zaredi škodljive glivice (na pr. cika i. t. d.).

S tem, da sod do vrha zalijemo, preprečimo tudi, da se na površju vina ne more razvijati kan, ki razkrajja vinski alkohol in jemlje s tem vinu moč.

Kdor nima dosti vina, da bi sod lahko zalil, ta naj vino vsaj od vrha nekoliko zažvepla in kmalu pretoči.

Soda, v katerem mlado vino še na drožeh leži, ne smemo pretesno zapreti. Najbolje je, da ga le na lahko zamašimo, ali pa, da ga zamašimo s prevrtano pilko, v katero smo vtaknili zamašek čiste vate.

Kadar drože tudi zadnje ostanke sladkorja v vinu spremene v alkohol, se prične v vinu polagoma razkrajati in ga, če pustimo vino zlasti v poletnem, gorkem času na drožeh, lahko popolnoma pokvari. Da to preprečimo, moramo koj, ko vidimo, da so drože svojo nalogo v vinu dovršile, mlado vino pretočiti, da ga ločimo od lahko gnijočih drož.

Temu delu pravimo prvo pretakanje. Brez pretakanja sploh ni mogoče ohraniti vino za dlje časa stanovitno, najmanj pa brez prvega pretakanja, ki je najpoglavitejše.

Pa tudi drugače prvo pretakanje mlademu vinu zelo koristi. Vinu se pri njem navzame zračnega kisika, ki pripomore k hitrejšemu čiščenju in zorenju vina. Pri pretakanju izgine iz vina del oglikove kisline in vinskega kamna in vino dobi milejši okus.

Dasi je prvo pretakanje neobhodno potrebno, ne smemo z njim vendar preveč hiteti. Nikakor ne smemo prej pretakati, predno ni vino popolnoma pokipelo.

Znano pa je tudi, da se v drožeh nahajajo glivice, ki zamorejo pri zadostni toploti v kleti, razkrajati kislino v vinu. Tako vino bo tem milejše, čem dlje bo na drožeh ležalo. Da to pospešimo, se celo priporoča, da vino po kipenju večkrat z drožmi premešamo.

V splošnem tedaj velja. Zelo kislino in ne popolnoma pokipelo vino ne prezgodaj pretakati, ga hraniti v topli kleti in ga večkrat z drožmi dobro premešati.

Nasprotno pa velja vino, ki ima malo kislino in dobro pokipelo, zlasti pa vino iz gnilega grozdja ali pa vino, ki kaže katero si bodi napako, kmalo po kipenju pretočiti.

Navadno pretakamo novo vino v prvič od meseca decembra, do meseca svečana, na vsak način ga pa moramo pretočiti prej, predno postane v kleti gorko, tedaj še pred mesecem sušcem.

Predno vino prvič pretakamo, ga moramo preskusiti, kako nanj vpliva zrak. V to svrhu ga natočimo v kozarec in ga pustimo nekaj dni v kleti stati. Če opazimo, da se vino v kozarcu na zraku od zgoraj doli lepo čisti, mu bo zelo koristilo, da ga prezračimo.

Pri pretakanju vina gledamo namreč, da vino čim bolj močno v škap prši. To dosežemo, ako postavimo pod pipo snažno brezovo metlico, ali pa, ako pritrdimo na pipo pocinjen škropilnik.

Tako vino kaže pri pretakanju le prav zmerno zažveplati (1 azbestni trak žvepla na 8 do 10 veder vina).

Ako pa je postalo vino v kozarcu na zraku hudo kalno ali pa celo gosto in rjavno, potem ga nikakor ne smemo zra-

čiti, temveč pretočiti ga moramo tako, da pride čim manj mogoče z zrakom v dotiko in sod, v ktere ga vino pretočimo, moramo dobro zažveplati (1 azbestni trak žvepla na 3 do 4 vedra vina).

Vino, ki diši po žvepelnem vodiku ali vino, ki se vleče (volno postaja), najprvo zračimo in potem zažveplamo, vzamemo pa lahko malo manj žvepla (1 trak na 4 do 6 veder).

Če je mogoče, pretakamo vino ob lepem vremenu, ker to najn ugodno upliva.

Po vsakem pretakanju se vino nekoliko skali in ubije (utrudi). V kakih dveh do treh tednih se pa vino zopet umiri in seisti in tedaj se šele pozna blagodaren učinek pretakanja.

Ko smo vino v prvič pretakali, ni bilo še prav čisto. Zato se bo iz njega izločilo zopet nekaj blata. Na tem blatu (kaležu) ne sme vino čez gorko poletje ležati, sicer bi se skoraj gotovo pokvarilo (zavrelo).

Zato moramo, predno nastane trajno gorko vreme, tedaj na vsak način predno se prične vino prašiti, pretočiti ga v drugič.

Drugič pretakamo približno tri mesece po prvem pretakanju, tedaj meseca suša do majnika. Zračiti vina pri njem ni treba, žveplati ga je treba, zlasti če ni še prav čisto ali pa če ima nagnenje h kaki napaki in še tu žveplamo le prav zmerno (en azbestni trak žvepla za 6—8 veder vina).

V poletnem času vina ni treba pretakati, pač pa sode po možnosti vedno do vrha zalivati.

Le s takim umnim ravnanjem je mogoče doseči čisto in stanovitno vino dobrega okusa.

B. Skalicky.

Gospodarske drobtine.

Pokušnja dolenskih in belokranjskih vin. Da se povzdigne vinska kupčija na Dolenjskem, priredi kmetijska podružnica novomeška dne 6. in 7. decembra t. l. v dvorani gostilne g. Jos. Windischerja v Kandiji, in sicer v nedeljo, dne 6. t. m. od 11. dopoldne do 6. zvečer, v ponedeljek, dne 7. t. m. od 10. ure dopoldne do 6. ure zvečer, pokušnjo dolenskih in belokranjskih vin. Ta pokušnja nudi domačim in zunanjim interesentom, zlasti gostilničarjem in vinskim trgovcem najboljše priliko, da se seznanijo z dolenskim in belokranjskim vinskim pridelkom in da se v slučaju potrebe založe s potrebnim vinom. Zveze z Ljubljano itd. so prav ugodne. V ponedeljek, dne 7. decembra se vrši v Novem mestu tudi živahen mesečni semenj, tako, da zunanji interesentje obisk pokušnje združijo lahko z eventualnim nakupom na živinskem trgu. Zato jih vabimo vse k obilni udeležbi. Vinogradniki, ki imajo vino na prodaj, se naprošajo, da pošljejo od vsacega vina najmanj tri litre, če le mogoče v vinskih steklenicah, najpozneje v soboto, dne 5. decembra dopoldne na naslov kmetijske podružnice novomeške. Na steklenicah ali v pismu navédejo naj vrsto (sorto),

množino in ceno vina ter svoj natančen naslov.

Za kmetijsko podružnico novomeško:

B. Skalicky,
odbornik.

V. Rohrman,
načelnik.

II. izkaz

za cesarice Elizabete javno bolnico v Novem mestu kot rezervno bolnico Rdečega Križa dospelih darov:

G. dr. Bertsche Konrad, Poganice: 1 voz krompirja, 2 košari kompota in povidla, veliko čaja, časopise, domino. Samostan Zatičina 3 vreče krompirja. Kukman Marija, Cegeljica 1 košaro grozdja. G. prof. Margheri, Starigrad 1 jerbas grozdja, 1 jerbas jabolka, 1 vrečo krompirja, 1 košaro grozdja, 2 kozarca medu, 1 vrečo orehov, 1 jerbas zelja, 1 košaro karfiol. Gospa Marija dr. Gorjančeva zemlje, slanino. G. Filip Ogrič 1 škatljo cigaret. Gospa Vodnik 16 ovojnih krp. Gospa Ipavc 25 parov copat. Gospa Gerdešič 20 kron. Gospa Opitz 12 spod. hlač. Gospa Garzarolli 6 parov nogavic, 7 srajc, 1 spod. hlače. Gospa dr. Schegula cigarete. Gospa Ulm 1 šartel in 1 potico. Gospa Fichtenau dva sodca vina, dve košari grozdja, cigarete. Gdč. Eckel 3 pare nogovic. Gospa prof. Škerlj cigarete. Gospa Ferlič voz repe. Gospa Gebauer v Šmihelu pisemski papir in ovoje. Grofinja. Alba Margheri 11 srajc, 10 spod. hlač. Kavarna Splichal časopise. Glavna trafika in trafika Rosmann zelo veliko cigaret, cigar in tobaka. Franciška Bučar, Gor. Težka voda št. 1 eno vrečo jabolka. Ivan Bučar, Mackovec 1 jerbas grozdja. Marija Turk, Loka - Št. Jernej 1 jerbas grozdja. Franca Murgelj, Jablan - Mirnapeč 1 košaro jabolka. Reza Barbo 1 košaro jabolka. Tona Krašovec, Trška gora 1 košaro jabolka. Amalija Kebeļ, Ana Kebeļ, Joze Miklic, Stanislav Rogelj Kartejevo po 1 koš zeljnatih glav. Reza Mahnič, Anton Somrak, Anton Hrastar, Anton Smolič, Maks Labkar, Sela pri Mirnipec 6 mernikov krompirja, 30 zeljnatih glav, 2 mernika repe. Joze Beyc, Kij 5 mernikov krompirja, 1 zaboj jabolka. Župni urad Belacerkev 6 mernikov jabolka, par vreč krompirja, fizola, repe, suhega sadja. Uboge šolske sestre Šmihel 32 parov ovojnih krp, 2 para nogovic. G. Horvat Urban zemljevide. Marija Povše, Marija Kikelj Podboršt 2 vreči krompirja, 1 vrečo repe. Anton Osolnik, Muhaber 1 voz repe. zelja, krompirja. Hrastar, Sela-Mirnapeč moko, jajce, fizola. — Častite dame iz Novega mesta in okolice so pogostile ranjence ob priliki njihovega prihoda v bolnico in jim tudi na Vseh svetnikov dan priredile bogato južino.

Podpisani predsednik podružnice R. K. si šteje v prijetno dolžnost se zahvaliti vsem cenjenim darovalkam in darovalcem za v toliki meri tukajšnji bolnišnici izkazano naklonjenost in upa, da ostanejo tudi v bodoče blagi dobrotniki zavoda.

Rechbach.

Loterijske številke.

Gradec, 25. novembra 12 56 73 41 74

Premog

se dobi najceneje pri tvrdki

Franc Kastelic v Kandiji.

V zalogi sta dve vrsti premoga, navaden mirnški in boljši, črn premog, takozvani „Glanzkohle“. Dostavlja se vsakemu na dom. Naročilo se izvrši le, ako se takoj pri naročbi plača. — Priporoča se

106-0-2

F. Kastelic.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ 0

1-0-34

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.